

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF  
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

---

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY  
NO. 13336

# DER TSVEYFISIKER

---

Carl Ewald

•



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER  
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER  
AMHERST, MASSACHUSETTS  
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG  
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG



MAJOR FUNDING FOR THE  
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY  
WAS PROVIDED BY:

*Lloyd E. Cotsen Trust*  
*Arie & Ida Crown Memorial*  
*The Seymour Grubman Family*  
*David and Barbara B. Hirschhorn Foundation*  
*Max Palevsky*  
*Robert Price*  
*Righteous Persons Foundation*  
*Leif D. Rosenblatt*  
*Sarah and Ben Torchinsky*  
*Harry and Jeanette Weinberg Foundation*  
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE  
*National Yiddish Book Center*



The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at [digitallibrary@bikher.org](mailto:digitallibrary@bikher.org)

וויסנשאפטלאכע קינדער-ביבליאטעק.

זאָרל עוואַלד.

# דער צווייפֿיסקער

איבערגעזעצט פֿון ז. גראַסמאַן.

פאָרלאַג

"קולטור-ליגע"

ביאָלינסק.



צײַטשריַטלע ייִדישע ביבליאָטעק  
אָן פֿרעסע אַרכיוו

№ 22

1921.

דרוקעריי מיטאַנדזניק ביאָלינסקאָ, ליפּאַווע 25



13/3324

קארל צוואלד.

דד. י. א. מעריסאן

# דער צווייפטיקער

איבערגעזעצט פון ז. גראַסמאַן.

פ א ר ל א ג  
"קולטור-ליגע"  
ב ו א ל י ס ט א ק.

N<sup>o</sup> 22

1921.

צענטראלע יידישע ביבליאטעק  
אין פרעסע ארכיוו

התאחדות הסטודנטים



### דער צווייפטיקער.

א סך, א סך יארן זיינען שוין אריבער צייט דער  
צווייפטיקער איז געווארן דער הערשער איבער אלע  
לעבעדיקע באשעפענישן פון דער ערד.  
די וועלכע האבן אים געקענט בריינגען גנצן  
און זיינען גענויגט געווען אים צו פאלגן, האט ער  
פארהיימישט.

אבער די חיות, וועלכע האבן סאר אים ניט  
געטויגט, האט ער צורו געלאזן, מיט דעם תנאי, אז זיי  
זאלן אים ניט בריינגען קיין שאדן. ווען זיי האבן  
ארויסגעזיין א חשק אים צו שטערן, האט ער זיי דער-  
קלערט א מילחמה און ער האט זיך ניט בארואיקט,  
ביז ער האט זיי געמאכט פולשטענדיק אומשעלדאך  
פאר זיך.

און דאס האט זיך אים שטענדיק איינגעגעבן.

זייער ער איז דאך געווען דער קליגסטער פון זיי אלע-  
מען און ממילא אויך דער שטארקסטער.

די פארהימישטע חיות האָבן זיך ביסלאַכווייז  
אזוי צוגעוויינט צו אים, אז זיי האָבן אין גאַנצן פאַר-  
לאָרן די מעלות, וועלכע זיי האָבן געהאַט, בשעת זיי  
זיינען געווען פריי. סוף כל סוף זיינען זיי געקומען  
צו אזא מדרגה, אז זיי האָבן זיך שוין ניט געקענט  
באַהינדן אָן זייער פאַרשקלאַפונג. אויב עמיצער פון זיי  
איז אַנטלאָפן פון צווייסיקן און האָט געפרובט לעפּן  
אזוי ווי די איבעריקע פרייע ווילדע חיות, איז עס  
אַבער ניט געווען צפּוח אליין זיך דאַרשלאָגן אין  
לעבן און האָט געמוזט אונטערגיין.

די ווילדע חיות, וועלכע זיינען דורך דעם צוויי-  
סיקן ניט פאַרהימישט געוואָרן, האָבן זיך פאַרבאָרגן  
אין זייערע הוילן און האָבן געוואַרמלט אין ווילדן  
אַבער אַנמעכטיקן צאָרן.

אין יעדע צייטן האָט דער צווייסיקער זיך  
אויסגעפּוילט אַ שיינעם און באַקוואַמען ווער-געצעלעט  
אויף אַ גרינעם פּעלד ביים בריעג פון ים.

אינמאָל אינאַונט איז ער געוועסן נעבן זיין  
געצעלעט, זיין גאַנצע פאַמיליע איז זיך פרידלאַך גע-



של אפן נאך דער שהערער סאג-ארבעט, די פארהינג-  
מישטע חיות זינגען געלעגן אויפן גראז און האבן  
מעלה געה געווען.

דער הונט — אט דער געטרייער דינער — האט  
זיך אויסגעשפרייט אויף דער ערד פאר די פיס פון  
באלעבאס און יעדן מאל, ווען ס'האט זיך פון ערגיץ  
דערהערט א מינדסטער גערויש, האט ער אנגעשטעלט  
זי אויפן און האט געהארנט. מיט איין אויג איז ער  
געשלאפן און מיטן אנדערן האט ער געהיט.

דער צווייטטיקער גומא איז ניט געשלאפן. ער  
איז שוין געווען אן אלטער מאן און האט זיך ניט  
גענויטיקט אין א פך שלאפן. וויצדעם איז ער ניט גע-  
ווען אזוי פארמאטערט מי אמאל, ווייל ער האט שוין  
געהאט א סך קינדער און אייניקלאך און זיי האבן שוין  
אפגעטאן די גרעסטע טייל ארבעט. ער האט ליב גע-  
האט צו זיין און קלערן וועגן זינגען איבערלעבענישן  
און וועגן דעם, האט עס הארט אויף אים אין דער  
צוקונפט.

וויצניק אזוי האט ער געהערט עפעס א פאנדעס  
גערויש. אזוי ווי א סך קליות האלטן צוזאמן זיך געוועזען  
זיי קליות האבן זיך געהערט פון דעם פארמלענישן

קוואל, פון שורשנדיקן בוים, זיי האָבן זיך אויך גע-  
הערט אין דעם שעפטשען פון אָונטווינטל, וועלכער  
האַט איבער דעם צווייפטיקן געווייט מיט אַ דער-  
פרישנדיקער קילקייט.

— דער צווייפטיקער — איז דער הערשער  
איבער דער ערד... דער קליגסטער, דער שטארקסטער,  
— האָט אים אין אויער דער קוואל געמירמלט.

— צווייפטיקער, דו האָסט באצוואונגען דעם  
לייב... דו וואַרפט אַ אימה איבער די ווילדע חיות,  
ביסט אַ באשיצער פון די שטוב-חיות, — האָט דער בוים  
גערוישט.

— דעם צווייפטיקן געהערט אלץ... קיינער קען  
זיך ניט אים אַנטקעגנשטעלן... — האָט דער אָונטווינטל  
געזונגען.

און דער צווייפטיקער איז געזעסן און האָט  
צוגעהערט. אַזעלכע רייד פלעגט ער זויער לייב האָבן  
צו הערן.

דער ווינט האָט שטארקער אַנגעהויבן צו פלאָזן,  
און האָט געטרייסלט דעם געצעלט. דאָס שטילע שור-  
שען פון די בלעטער איז שוין ניט אזוי אַנגענעם  
געווען פארן אויער, ווי פריער. די כחאליקס פון

טיכל האָבן שוין ניט אזוי צאָרט און שטיל געמורמלט,  
נאָר זיי האָבן גערוישט און האָבן דעם צווייפטיקן מיט  
פערלדיקע טראָפנס און ווייסן שוים באַשפּריצט.

— וואָס איז דאָס אזוינס? — האָט דער צווייפטיג-

קער אַ זאָג געטאָן. אים איז גאָר קאלט געוואָרן און  
ער האָט זיך געמוזט אינוויקלען אין אַ טוך.

— ווער ווייס? — האָט מיט אַ פראַגע געענטפערט

דער בויים.

— ווער איז בכוח צו טרעפן דאָס פאַרבאָרגענע?

— האָט געזאָגט דער טיכל.

— צווישן הימל און ערד קומט פאַר אזוינס,

וועגן וואָס דער צווייפטיקער האָט נאָך קיין שום  
באָגריף ניט, — האָט אַ זאָג געטאָן דער ווינטל.

דער צווייפטיקער האָט זיך אָנגעשפּאַרט מיטן

עלנבויגן אָן געצעלט און האָט שטאַלץ אַ בליק גע-  
טאָן אַרום זיך.

— ס'מאַכט ניט אויס, — האָט ער געזאָגט —

אויב איך האָב בניגעקומען דעם לייב, כ'האָב געצוואָונ-  
גען דעם אָקס און דעם פערד צו זיין מינוע באַדינער,

וועל איך די איבעריקע אויך קענען בייקומען.

ווי נאָר ער האָט אַרויס גערעדט די דאָזיקע

דערטער האָט זיך אויפגעהויבן אַ געוואָלדיקער שטו-  
רים-וינט.

דער ווינט האָט זיך צעשפילט מיט אַזאַ גבורה,  
אַז ער האָט דעם צווייפטיקן אומגעוואָרפן אויף דער  
ערד און אריינגעקניקלט אין וואַסער, האָט זיך האַסטיק  
אַלס געטאָן צום געצעלט און האָט אַראָפגעשלידערט  
דריי גרויסע הירשן-פערל. די מענטשן, וואָס זיינען גע-  
שלאָפן אין געצעלט האָבן זיך מיט שרעק אויפגעכאַפט  
און מיט פאַרוואונדערטע בליקן זיך אַרומגעקוקט, ניט  
פאַרשטייענדיק, וואָס איז דאָ פאַרגעקומען. דער הונט  
האַט יאָמערלאַך געביילט. דער צווייפטיקער אליין איז  
קוים אַרויסגעקראַכן פון טיך, נאָס, ווי אַ האָן. ער  
האַט זיך געוואָלט אויסהויבן, האָט זיך מיט באַניטע  
פוחות אויף אים דער ווינט אַרויפגעוואָרפן און האָט  
אים אָפגעשלידערט ווייט פון טיך. דער צווייפטיקער  
איז אויף אלע פיר צוגעקראַכן צום אָרט, וואו ס'איז  
געשטאַנען זיין געצעלט — אַ שוידערלאַך בילד האָט  
ער דערזען: דער גאַנצער געצעלט איז געווען צע-  
וואָרפן, די מענטשן זיינען געלאָפן געטריבענע פון  
ווינט, זיינען געפאַלין, און ווילדע קולות האָבן אַ  
אימה אַרויפגעוואָרפן, נאָר קיינער איז זיי ניט געקומען

צו הילף, וויל יעדער איז געווען פארנומען מיט זיך.  
צו ראטעווען זיין אהין לעבן. די קי, ציגן און שעפסן  
האָבן זיך געדרייט אין אומאָרדענונג און געשריפֿן מיט  
אימהדיקע קולות.

די פֿערד, משוגע ווערנדיק פֿון שרעק, האָבן  
זיך מיטן גאנצן כּוח געטראָגן איבערן לאַנקע, ביז זיי  
זינען פֿאַרמאָטערטע אַנידערגעפֿאַלן אויף דער ערד,  
זייט פֿון זייערע פֿריערדיקע וואוינונגען.

דער מעכטיקער בוים, האָט איז געשטאנען נעבן  
געצעלט, איז געלעגן אַ צענדאָצענער און זינע דיקע,  
פֿאַרזינגטע וואַרצלען האָבן אויפֿן גרינעם גראַז זיי  
שוואַרצע שלאַנגען אויסגעזען.

דער שטורם האָט געבושעוועט אַ גאנצע נאַכט.  
פֿאַרטאָג איז דער צווייפֿטיקער טרויעריק גע-  
זעסן איבער די הויבֿות פֿון זיין אמאָליקער וואוינונג.  
ער האָט געהייסן זינע זיין, זיי זאָלן אויפקלייבן די  
בהמות און צוריק אויפשטעלן דעם געצעלט.

ער אליין איז געזעסן איינגעוויקלט אין זיין  
מאַנטל. אומבאַוועגלאַך איז ער געזעסן און האָט מיט  
אַ דורכדרינגענדיקן בליק געקוקט אין רוים.

— אַך דו, פֿאַרברעכערישער ווינט, — האָט ער

אויסגעשריען און האָט זיך פאַרמאַסטן מיטן פּויסט אין  
דער ריכטונג, פון וואַנען דער ווינט האָט געבלאָזן —  
ווינט ביינאכט האָטו צעשטערט מיין גאַנצע האָב און  
גוטס און האָסט נאָך מיך מיט מינוע נאָענטע געוואָלט  
דערהרגענען. אָט שטעלן מיר פון דאָסניי אויף אַ גע-  
צעלט, נאָר מיט וואָס בין איך זיכער אז מאַרגן וועט  
זיך דיר גיט ווידער פאַרוועלן אַפּצוטאָן דעם זעלביקן  
קונץ.

— יא, ס'קען זיין, — האָט געענטפערט דער ווינט.

— דו ביסט אַ שלעכטער!

— איך בין גיט קיין שלעכטער, — האָט געזאָגט

דער ווינט.

— ווילסט אפשר איך זאָל דיך האַלטן פאַר אַ

גוטן, נאָכדעם, ווי דו האָסט זיך אזוי שלעכט מיט מיר

באַגאַנגען? — האָט דער צווייפטיקער אויסגעשריען.

— איך בין גיט קיין גוטער, — האָט זיך דער

הערט אן ענטפער.

— הויסט עס, דו ביסט גיט קיין גוטער און

גיט קיין שלעכטער?

— גאַנץ ריכטיק, אזוי איז עס טאַקע.

— איך בין נאָך אין דעם גיט זיכער. אַבער

וואָס איז די פעולה, וואָס איך האָב באַצוואונגען דעם  
לייב, פאַרהיימישט דעם אָקס און דעם פּערד, געמאַכט  
אינטערטעגיק צו זיך דעם העלפּאנט און דעם קעמל —  
ווען אַ נישטיקער הינט וועט קענען צונישט מאַכן מיין  
גאַנצע מי און אַרבעט, וועט קענען חרוב מאַכן מיין  
גאַנץ אייגנס, וואָס איך האָב דערהאַרבן אין משך פון  
אַזוי פיל לאַנגע, שווערע יאָרן? אפשר קענטו מיר  
זאָגן, ווי אַזוי באַצווייגט מען דיך און צו וואָס באַ-  
נוצט מען דיך?

— איך וועל דיר גאַרניט זאָגן, — האָט דער הינט  
געענטפערט. — כאַפּ מיך, באַצווייג מיך און באַנוץ  
זיך מיט מיר!

דער הינט האָט זיך אַ לאַז געטאָן איבערן פעלד,  
מיטשלעפּנדיק אַ גרויסע הירשן-פעל, וואָס האָט זיך  
געוואַלדערט אויף דער ערד; ער האָט זי אויסגעשפּרייט,  
זיך געלאָזן מיט איר הויך אין דערלופטן און האָט זי  
איבערגעטראָגן ווייט-ווייט איבערן וואַסער. דער צוויי-  
פּיטיקער איז געזעסן און האָט אויפּגעקראַמט זיך צו-  
געקוקט צו דער ריזע פון פעל, ביז זי איז פאַרשוואונדן  
געוואָרן פון זינע אויגן.

זיין עלטסטער זון איז צו אים צוגעגאַנגען און

האט געזאגט:

— מיר קענען מער ניט פארבלייבן דא. דער  
שטורם האט צעשטערט די תפואה און גראג אונזערע  
פיהות וואָבן ניט וואָס צו עסן. איך בין אריסן סערד  
ארוםגעריטן א גרויסן שטח ארום דעם אָרט און דארטן  
איז איך דערזעלביקע ווי דאָן איך שטעל זיך  
מיר ניט פאַר, וואָס וועלן מיר איצט טאָן.

דער צווייטסיקער האט גאָך אליץ געקוקט אין  
דער זייט, וואו דער הינט האט פארטראָגן די הירשן-  
פּעל. דארטן, אין דער בלינדער וויסטיט איז געלעגן  
א פּרעכטיקער פליין.

— אויף יענער זייט טיך זיינען דאָ גוטע פּאָשע-  
פּלעצער, — האָט דער צווייטסיקער געזאָגט.

— וואָס האָבן מיר דערטון? — האָט דער ווין  
געזאָגט, — דאָס האָטער איז טיף און דער שטראָם איז  
האָטטיק. מיר וועלן זיך קיינמאל ניט קענען אריבער-  
קלייבן אהין.

— פון העלבער זייט בלאָזט דער הינט  
— ער בלאָזט אין דער דיפּטונג צום אינזל. ווי  
דו מיינסט, אז ער וועט אונז אריבערבראָגן אהין?  
— יאָ, איך וועל צווינגען דעם הינט צו דינען



אונז.

ער האט צווישנערופן אלע מיטגלידער פון דער  
פאמיליע און האט זיי געהייסן איבערזיסן די ארבעט.  
האט זיי האבן אנגעהויבן. ער האט זיי געהייסן אויס-  
האקן אין וואלד בוימער, פארטיק מאכן ברעסער,  
בריינגען זיי אויסן ברעג און זיי אויפגיין אין א  
גרויסע טראטווע. דערנאך האט ער געהייסן די מענער  
אדעקשטעלן א הויכן מאסטבוים. אין דערזעלביקער  
צייט האבן די פרויען גענויט זעגלען.

די זעגל-טראטווע איז פארטיק געווארן. מאמע-  
טאל איז זי אויסגעבלאזן געווארן פון הינט, נאך זי  
האט זיך גיט גערייט פון ארט, הייל זי איז געווען  
פעסט צוגעבונדן צום ברעג. דער צווייטסיקער האט  
פארארדנט, אז די גאנצע פאמיליע און די שטוב חיות  
זאלן ארויפגיין אויף דער טראטווע. ווען אלע זיינען  
שוין געווען אויף דער טראטווע האט מען זי אפגע-  
בונדן פון ברעג. זי האט זיך שנעל א לאז געטאן אי-  
בערן וואסער.

אינאונט זיינען די מענטשן לעבעדיקע און  
מונטערע צאנעשוואמען צום גרינעם ברעג. איינער פון  
דעם צווייטסיקנס זיך האט זיך פון דעם טאג אן

אָפּגעגעבן צו פאַרפּולקומען די טראַטווע און מאַכן זי פאַר אַ באַקוועמען פאַרקער-מיטל. ער האָט זי איבער-געמאַכט, פאַרבעסערט, האָט אויסגעקלערט נייע מיטלען ווי אוועקצושטעלן דעם זעגל, האָט אויסגעפונען אַ נייעם רודער. פון פאַרנט האָט ער די טראַטווע גע-מאַכט שפּיציק, פּדי זי זאָל גיכער קענען דורכשניידן דאָס וואַסער. ביסלאַכוויז האָט ער זיך דערוועגט אַרויס-צופאַרן אויפן אָפּענעם ים; ער פלעגט פאַנגען פּיש און זיך אומקערן אַ היים אָן אומבאַשעדיקטער. דער צווייפּטיקער איז געזעסן און האָט געטראַכט:—איך האָב אָבער פאַרט באַצוואונגען דעם לייבן ווינט! נישקשה, ס'וועט נאָך קומען אַ צייט, ווען ער וועט מיך באַדי-גען ניט ערגער ווי דער אָקס און דער פּערז.

דער ווינט האָט לייכט געגלעט די גראָזן און האָט זיך אָפּגערוּפּן: — פון מינעסוועגן זאָל זיין אַזוי! איך טו וואָס איך דאַרף! פאַנג מיך, באַצווינג מיך און באַנוץ זיך מיט מיר!

דער צווייפּטיקער האָט באַטראַכט ווי די פּרויען האָבן צעריבן די קערנער צווישן צוויי פּלאַנע שטיינער. שוין מיט אַ סך יאָרן צוריק האָט ער אויס-געלערנט די פּרויען צו מאַלן קערנער מיט דער הילף

פון צוויי שטיינער. מיט יאָרן שפעטער איז אים אינגי-  
געפאלן א רעיון צווינגען דעם אָקס, ער זאל העלפן  
בני דער דאָזיקער ארבעט. ער האָט צו איין שטיין  
צוגעמאכט א פלעקל, אינגעשפאנט דעם אָקס און  
געטריבן אים אין קרייז פדי צו באוועגן דעם שטיין.  
צו יענער צייט האָט ער זיך זייער גרויס געהאלטן,  
ער איז זייער שטאַלץ געווען מיט זיין אויפקלער.

איצט איז דער אָקס געדולדיק געגאנגען אין  
קרייז. פלוצלונג איז אָנגעקומען דעם צווייפטיקנס זון  
און האָט געפרעגט די פרויען, אפשר קענען זיי אפ-  
ווארטן מיטן מאָלן: ער מוז האָבן אלע אָקסן אין פעלד  
צו דער ארבעט. די פרויען האָבן געענטפערט, אז  
דאָס איז אוממיגלאך: זיי האָבן קיין ברויט ניט און  
מ'מוז פארענדיקן דאָס מאָלן. דער צווייפטיקער האָט  
זיי געלאָזט זיך אמפערן. ער איז אָפגעזעסן ביז אָונט  
אומבאוועגלאך, פארזונקען אין מחשבות.

— וועגן וואָס האָסטו זיך אזוי פארקלערט?— האָט  
אים געפרעגט דער ווינט, צארט גלעטנדיק זיין שטערן.  
— אויסגעצייכנט!— האָט דער צווייפטיקער אויס-  
געשריען און איז אויפגעשפרונגען. ער האָט אויס-  
געזען, ווי עס וואָלט אין אים פלוצלונג א גוטער רעיון

אויפגעבליצט. דער פלאן איז פארטיק. איך האָב דיך  
אנינגעשפּאַנט אין טראַטווע און דו האָסט מיך און מיניע  
גאַענטע אַריבערגעפירט אויף דעם בליענדיקן אינזל.  
פאַרוואָס זשע זאָלסטו ניט באַוועגן מיניע מיל-שטיינער?  
— כאַפּ מיך אויב דו קענסט!

אויף מאַרגן האָט זיך דער צווייפּטיקער גענומען  
צו דער אַרבעט. ער האָט געמאַכט אַ גרויסן, הויכן  
פּאַסטאַמענט. אויבן, אויפן שפיץ, זיינען געווען צוגע-  
פּעסטיקט פיר פליגלען, וועלכע זיינען געווען אַרויפ-  
געטאָן אויף אַן אַקס. אונטן אויף דער ערד, זיינען  
געלעגן די מיל-שטיינער.

מיט דער הילף פון שטריק און שטעקנס איז  
געשאפן געוואָרן אַ פאַרבינדונג צווישן די פליגלען  
און די שטיינער, אזוי, אז בשעת דער ווינט האָט באַוועגט  
די פליגלען, וועלכע זיינען געווען באַצויגן מיט חיות-  
פעל, האָבן זיך די שטיינער פלינק געדרייט און די  
תבואה האָט זיך אויסגעצייכנט געמאַלט. די שטוב ליבט  
זיינען געשטאַנען פאַרוואַנדערטע און האָבן זיך צוגע-  
קוקט צום אויסטערלישן קונץ.

— וואַרט, מיר זיינען נאָך ניט פאַרטיק! — האָט  
דער צווייפּטיקער דערקלערט.

ער האָט איינגעאַרדנט די פליגלען אזוי, אז  
מ'זאל זיי צו יעדער צייט קענען איבערדרייען אין  
אלע זייטן, כדי צו אויפכאפן דעם ווינט, אויב ער  
וועט בלאָזן פון אן אנדער זייט.

— איצט וועלן מיר קוקן און שווינגן.

מ'האט אוועק געלאָזן די מיל. דער ווינט האָט  
אויפגעבלאָזן די פעל, די פליגלען האָבן זיך שנעל  
געדרויט. פון אויבן האָט מען געשאַטן קערנער און  
פון צווישן די שטיינער האָט זיך געשאַטן וויסע מעל.  
ס'איז געווען א נחת צו קוקן.

— אָט האָב איך דיר ווידער געפאקט, מיין  
ליבער ווינטעלע, — האָט פריילאך אויסגעשריען דער  
צווייפטיקער.

— מאַרגן וועל איך קומען פון אן אנדער זייט!

— כ'האָב דאָס גענומען אין אַכט. כ'וועל צו

דיר קיין טענות גיט האָבן.

בינאָכט האָט דער צווייפטיקער אומגעדרויט  
די פליגלען אין דער אַנטקעגנדיקער ריכטונג. און אויף  
מאָרגן, ווען דער ווינט האָט געבלאָזן פון דער צוויי-  
טער זייט, האָט ער נעבאָך געמוט דרווען די מיל-  
שטיינער אזוי גוט ווי נעכטן.

— מאַרגן וועל איך אינגאנצן ניס קומען, —  
האַט דער ווינט געמאָלדן.  
— נו, דאָס איז גאַנץ פאַרשטענדלעך. דו דאַרפסט  
זיך אויך אַפּרופּען. מיט וואָס ביסטו ערגער פון מינעד  
אַן אַרבעטס-בהמה, ווי דער אַקס, דער פּערד אָדער  
דער אייזל? אָבער אין דער רגע, ווען מ'וועט דיר  
הייסן, וועסטו מוזן זיך שטעלן צו דער אַרבעט.  
— וואָס הייסט דאָס: „מ'וועט מיר הייסן“? ווער  
וועט זיך דאָס דערוועגן צו טאָן?  
— איך ווייס ניט, פאַרלויפיק ווייס איך נאָך  
ניט ווער. איך קלער שוין וועגן דעם און איך וועל  
זיך סוף כל סוף דערוויסן. נאָר איינס איז פאַר מיר  
קלאָר, אז דו ביסט אַפהיינגיק פון דער זון.  
— פון וואַגען ווייסטו דאָס? — האָט מיט פאַר-  
וואנדערונג אויסגעשריען דער ווינט.  
— איך האָב עס באַמערקט. יעדן מאָל ווען  
ס'קומט פאַר אַ ענדערונג אין וועטער: ס'זוערט קעגן-  
טער אָדער וואַרימער — בייטסטו דמן ריכטונג.  
— אַהאָ, ביסט דאָך גאָר אַ גרויסער חכם! פּונ-  
דעסטוועגן וואָלסטו זיך געמעגט ווינטשן, אז דיר זאָל  
צוקומען וואָס דיר פעלט נאָך. אמת, דו האָסט מיך

איינגעשפאנט אין דיין שיף און אין דיין מיל, אַבער  
ניט קוקנדיק אויף דעם בין איך ביכולת צו איבער-  
ווארפן און חרוב מאכן דיין מיל מיט דיין שיף מיט  
הפל-בפל.

יא, דאָס קאָנטו. איך האָב אפילו קיין רעכט  
ניט צו זיין אין פעס אויף דיר, דו האָסט דאָך אַליין  
דערקלערט, אז דו ביסט ניט קיין גוטער און ניט קיין  
שלעכטער.

— זייער גוט. איצט וועל איך זיך לייגן אַפּרוי-  
ען אויף אַ ליינגערער צייט. דיין מיל וועט שטיין  
ליידיק.

— איך האָב דאָס אויך פאַראויס געזען. — האָט גע-  
אַגט דער צווייפטיקער, — קום מיט מיר, וועל איך דיר  
ווייזן.

דער צווייפטיקער איז אַראָפּ צום טיכל און  
האַט דעם ווינט געוויזן אַ נײַעם בנין, וועלכן ער האָט  
ניט לאנג אויסגעבויט. דאָס איז געווען אַ מיל אָן  
פליגלען נאָר מיט אַ גרויסן ראָד, וועלכן דאָס וואַסער  
האַט געבראַכט אין באַוועגונג. דער וואַסער-ראָד איז  
געווען צונויפגעבונדן מיט די מילשטיינער און ווען  
דאָס וואַסער האָט באַוועגט דעם ראָד, האָבן זיך די

שטיינער געדרייט.

— דאָס איז מיין וואַסער-מיל, — האָט שטאַלץ  
אַנגעוויזן דער צווייפּטיקער.  
ער איז אַוועק אין זײַן געצעלט.  
דער ווינט האָט זיך אײַנגעלייגט, אַזוי ווי ער  
האָט צוגעזאַגט.

## .II

דער צווייפּטיקער איז געוואָרן אַ גרייז-גראָער  
זקן. זײַן משפּחה האָט זיך פּסדר פאַרגרעסערט. זײַן  
וואוינונג איז איצט געווען אויפגעשלאָגן אויף אַ ברייטן,  
גרויסארטיקן פּליין. אויף די פעלדער האָבן זיך  
געשאַקלט פאַרחלומט גאַלדיקע זאַנגען און אין הויכן,  
געדיכטן גראָז האָבן זיך געפיטערט גאַנצע טשערעדעס  
פּי. די מענטשן האָבן זיך פאַרטיילט מיט דער אַרבעט:  
אַנדערע פון זײַ האָבן זיך פאַרנומען מיט ים-רייזעס,  
אַנדערע האָבן באַארבעט די פעלדער און געהיט די  
טשערעדעס. די פרויען האָבן געפירט די שטוב-באַלע-  
באַטישקייט, האָבן געשפּונען און געוועבט.  
פּמעט אויף יעדן בערגל האָט זיך דערהויבן אַ  
ווינט-מיל. יעדער פאַרבייפּלייטנדיקער טיכל האָט גע-



בראכט אין באוועגונג א וואסער-ראָד פון א מיל.  
דער צווייפטיקער גומא האָט זיך אויפּמערקזאָם  
צוגעקוקט צו אלע נאָטור-ערשיינונגען און האָט זיך  
איבער יעדער איינציקער טיפּזיניק פּאַרטראַכט.  
יעדער האָט געקוקט אויף אים מיט גרויס יראַת-  
הכבוד, אזוי ווי אויף אַ עלטסטן און קלינגסטן פון אלע  
מענטשן. אלע גלעגן קומען צו אים נאָך הילף אָדער  
נאָך אַן עצה.

אינמיטן פליין האָט זיך דערהויבן אַ גרויסער,  
קאָנספּאַרמיקער באַרג. פון צייט צו צייט פלעגט זיך  
פון זיין שפיץ אַרויסרייסן אַ זייל רויך. אָפט  
פלעגט דער צווייפטיקער באַטראַכטן דעמדאָיקן באַרג.  
איינמאָל האָט דער צווייפטיקער זיך אויפּגעהויבן אויסן  
שפיץ פון באַרג און האָט אַריינגעקוקט אין דער בריי-  
טער עפענונג, פון וואָנען דער רויך פלעגט זיך אַרויס-  
רייסן. נאָך פון די אינגעווייט פון באַרג איז געגאַנגען  
אַזא מוראדיקע היץ, אַז דער צווייפטיקער איז גיט  
געווען בכוח צו זיין דאָרטן.  
דער אַלטער האָט זיך אויפגעקערט אהיים. ער

האָט דורכדרינגנדיק געקוקט אויפן באַרג און האָט זיך געפראָכן דעם קאַפּ איבער דער שאלה—וואָס איז אייגנטלאַך דאָ אין די טיפענישן פון אָט דעם מאַדנעם באַרג. ער איז געווען באַקאנט מיט אזעלכע בערג, וואָס האָבן אין זייערע טיפענישן באַהאַלטן גאַלד, אייזן און אַנדערע מעטאַלן. ער האָט אויסגעלערנט זינע קינדער אָט די דאָזיקע מעטאַלן פון דער ערד גרויס-צובאַקומען, זיי צו שמעלצן און אויסארבעטן פון זיי פאַרשיידענע נוצלאַכע פלייס און מכשירים. נאָר אזא באַרג מיט אַ רויכערדיקן שפיץ איז אים נאָך קיינמאָל ניט אויסגעקומען צו זען.

איינמאָל, ווען ער איז אזוי געזעסן טיף פאַרטאָן אין רעיונות, האָט זיך אים אויסגעדוכט, אז ער הערט עפעס פאַרשיידענע קולות. די מלכותדיקע פאַלמע איז געשטאַנען מיט איר פּרעכטיקער קרוין און האָט איבער זיין קאַפּ געשורשעט:

— דער צווייפטיקער איז מעכטיק און גרויס.  
ער הערשט איבער דער ערד און איבער אלץ, וואָס געפינט זיך אויף איר...

דער רוישנדיקער טיך, וועלכער האָט זינע שטוי-רימדיקע כּוואַליעס צום ים געטראָגן, האָט געזונגען:

— דער צווייפטיקער איז אלמעכטיק. זיין קראפט  
פארשפרייט זיך איבער די וואסערן.

דער ווארימער ווינטל האט ליבלאך געווייט אים  
אין פנים און האט מילד גערוישט:

— דער צווייפטיקער האט מיך אויך באצוואונגען.  
ער האט מיך פארוואנדלט אין זינעם א באדינער. ער  
איז קליגער און מעכטיקער פון אלע. בלאז איך פון  
מיזרח אדער פון מערב פאנגט ער מיך און באנוצט  
זיך מיט מיר...

דער צווייפטיקער איז געזעסן און געהארכט.  
א צופרידענער שטייכל האט זיך צעגאסן איבער זיין  
ענצרגישן אין פארשנדיקן פנים.

פלוצלונג האט זיך דערהערט א מוראדיקער  
גערויש, פונקט ווי א דונערשלאג. ס'האט זיך געדוכט,  
אז אט דער רעש גייט פון אינטער דער ערד, ווייל  
דער הימל איז געווען וואונדערלאך לויטער, די זון  
האט שייגענדיק ארויסגעקוקט פון בלויעם הימל. ס'איז  
געווען גאך האלבן טאג.

— וואס זאל דאס באטייטן? — האט דער צוויי-  
פטיקער געפרעגט.

— ווער קען וויסן? — האט מיט א טראגע

געענטפערט די מלכותדיקע פאלמע. איר גאנצער  
שלאנקער שטאם האט געציטערט. — וועמען זינען  
באוואוסט די וואונדערלאכע סודות פון דער נאטור?

— ווער קען זאגן? — האט געשטורימט דער  
טייך און האט פון שרעק געהויבן זינען כוואליעס.

— ווער האט וועגן דעם כאטש א קלענסטן  
באגריף? — האט געפייפט דער ווינט, זיך אוסבויגנדיק.  
ווי א טיגער, וואס גרייט זיך א שפרינג טאן — ווער  
איז באקאנט מיט די מעכטיקע אינעווייניקסטע כוחות  
פון דער ערד?

ס'האט זיך דעהערט א נייער רעש. דער זקן  
האט זיך אויפגעהויבן, האט א קוק געגעבן אויפן בארג.  
דער זייל ירויך האט זיך פארוואנדלט אין א ריזיקער,  
שווארצער כמארע; זי איז מיט יעדן אויגנבליק אלץ  
געוואקסן און אלץ טונקעלער געווארן.

אט האט די כמארע פארשטעלט די זון... ס'איז  
געווארן א מוראדיקער שטורם אויפן וואסער און  
אויף דער יבשה. און איידער דער צווייסיסיקער האט  
זיך ארומגעזען, האט ארום אים שוין געהערשט א  
אימהדיקע שווארצע פינסטערניש. ווי נאך די טאג-  
ליכטיקייט איז פארלאשן געווארן האט דער צווייפי-

סיקער געזען, ווי עס פאלט עפעס פון הימל, באר ער  
האט גיט געקענט אונטערשיידן וואס דאס איז. טאמ-  
דיק איז ער דערקראכן ביז זיין שטאל, האט ארויס-  
גענומען זיין פערד און האט אדעקגעדיטן איף אים.  
דער פערד איז געווען טויט דערשראקן און האט  
זיך מיט א געוואלדיקן אימפעס געטראגן איבערן פליין.  
דער צווייפטיקער האט געהערט הארצדייסנדיקע גע-  
שרייען און קרעכצן. ער האט דערקענט די שטימען  
באר ער האט זיך איף א רגע גיט אפגעשטעלט. ער  
האט זיך געיאגט פאראויס מיט א מוראדיקער שנעל-  
קייט, ביז דער פערד איז אונטער אים געפאלן.  
דאן האט ער זיך געלאזט לויפן, איז געשטרויכלט  
געווארן, געפאלן — און האט זיך צוריק אויסגעוויבן.  
דורך דעם וואָיען פון שטורמיגניט און די דונערשלאגן  
האבן זיך קיים געהערט די אפגעריסענע יללות פון  
מענטשן.

א שטיין איז אים אין קאפ געפאלן. ער האט  
געפילט אז איבער זיין האלד רינט בלוט. זיין פוס האט  
אריינגעטראגן אין עפעס הייסע, ער האט א שרעק-  
לאכן געשרי געטאן, האט אויסגעצויגן די פוס און  
איז געלאפן וויטער. צום סוף האט ער זיך שוין גיט

אָפּגעקען קיין דין וחשבון וואוהין ער לויסט און  
וואָס ער טוט.

ווען ער איז געקומען צו זיך, איז ער געלעגן  
אויף אַ בערג נאָך דעם פּליין. אַרום אים זיינען געלעגן  
עטלעכע מענטשן פון זיין שבט.

זע זיינען געלעגן שוויגנדיקע, פאַרצווייפלטע,  
צוטומלטע, מיט שטאַרע בליקן האָבן זיי זיך אַרומגע-  
קוקט. זיי האָבן שוין נישט געקאָנט וויינען, נאָר זיי  
האָבן זיך געטרויסלט מיטן גאַנצן קערפּער.

פּליצלינג איז ליכטיק געוואָרן. די ריזיקע כּמא-  
דעם זיינען פאַרשוואַנדן געוואָרן. די זון איז פאַרגאַנג-  
גען אין גאָלד און פּערפּור-רויטקייט.

אויף די אַרומיקע בערגלאַך זיינען געזעסן  
מענטשן, וועלכע האָבן זיך דורך אַ נס געראַטעוועט.  
ס'זיינען אויך געווען עטלעכע שטוב-חיות. איצט האָט  
דער צווייטטיקער באַמערקט, אַז זײַן געטרייער הונט  
איז געלעגן געבן אים און אים די הענט געלעקט.

דער גאַנצער קאָנט איז געווען באַגראָבן אונטער אַ  
קעבעדיקע לאַחה, וועלכע האָט זיך ביסלאַכזיני פאַר-  
האַרטעוועט און זיך באַדעקט מיט אַ דינקער הייטל.

אַרץ המזרח און מילין זיינען געווען הרוב ומהחריב. די מענטשן האָבן געשווען זייערע קברים אונטער דעם ים פון דער ברענענדיקער לאווע. דאָס שיינע, פרוכט- באַרע לאנד האָט איצט אויסגעווען הי א שריטער מדבר. נאָר דער קאָנספארמיקער באַרג האָט זיך גרויסאַרטיק איבערן פליין דערהויבן.

דעם צווייפטיקנס קרובים האָבן גענומען אויס- קלייבן דאָס, וואָס איז נאָך פאַרבליבן פון חורבן. מיט האַרצרייסנדיקע געשרייען האָבן זיי מענטשן גענומען אויפקלייבן דאָס איבערגעבליבענע פון זייער האָב און גוטס און האָבן זיך געלאָזט גיין פון דעם אָרט, וואָס איז געווען זייער היים. די פרויען האָבן אויף די הענט געטראָגן זייערע געראַסעוועטע קינדער און האָבן ביטער באַוויינט זייערע טויטע. די פיישער האָבן אומ- זיסט זייערע בליקן צום ים געווענדעט, האַפנדיק צו דערזען כאַטש א קליין אמבאשעדיקט שיפל.

— קום, פאַטער, — האָבן זיי זיך געווענדעט צום צווייפטיקנס, — לאַמיר אהעקגיין פון אָט דעם פאר- שאַלטענעם לאַנד. אין דער גרויסער העלעס העלן מיר געמינגלן אַן אנדערע הינאָל, וואו מיר העלן קענען דהייַן און זייער לעבן און וואו ס'וועט זיך אונז איינגעבן

צו פארדיכטן דאָס, וואָס ס'איז צעשטערט געוואָרן,  
— גייט אייך, — האָט ער געזאָגט — איך וועל  
שפעטער קומען.

ווי זיינען אונזער.

ער איז געזעסן און האָט די אויגן נישט געקענט  
אָפּרייסן פון דעם שרעקלאַכן באַרג, וואָס האָט אויף  
זיי אזא אימגליק געבראַכט.

ס'איז געווען אַ וואונדערלאַך שיינע נאַכט.

ער איז געזעסן איינזאַם, פאַרטראַכט. פון צייט  
צו צייט האָט דער ווינט צו אים פאַרטראָגן לייכטע  
שטראַמען פון דאַמף.

— ווער איז דער שולדיקער? ווער איז ער? —

האָט געמורמלט דער צווייפטיקער.

— איך, — האָט געענטפערט דער דאַמף.

— דו? ווער ביסטו? דו דערטראָגסט זיך צו מיר

ווי אַ טוי. פון וואַנען האָסטו אזא וואונדערלאַכע

קראַפט? ווער ביסטו? פון וואַנען?

— איך בין דאַמף. איך קום פון אַט דעם באַרג.

וואו איך בין געווען פאַרשפאַרט, ביז איך בין געוואָרן

שרעקלאַך אויסגעקענט און איך האָב אָנגעהויבן צו

שטודירמען, ווייל איך האָב געוואַלט זיך באַפרייען



סוף כל סוף האב איך זיך טאקע ארויסגעריסן און האָב  
חרוב געמאכט דעם גאנצן געגנט. איך האָב מיין זאך  
אָפגעטאָן און זיך באַרואיקט און איצט זעסטו מיך  
פאַר זיך אזוי ווי איך בין.

— ביסט אַ שלעכטער, אַ רשע!

— איך בין ניט קיין שלעכטער.

— וואָס דען, אַ גוטער ביסטו? דו האָסט חרוב  
געמאכט מיין ריך לאַנד, האָסט געהרגעט אלע מינע  
קינדער און אייניקלאך און אַ גרויסע טייל פון מינע  
בהמות. דאָס בעסטע אין שענסטע, וואָס איך האָב נאָך  
לאַנגע יאָרן פון מי דערפונדן, פֿדי כאַכן דאָס לעבן  
בעסער און גליקלאכער, — דאָס אלץ איז דורך דיר  
אין משך פון אַ פאַר שעה פולשטענדיק צעשטערט גע-  
וואָרן. האָב איך דיר דען מיט צופעס באַליידיקט?

— איך בין ניט קיין גוטער.

— אהא, דו ביסט ניט קיין גוטער און ניט קיין  
שלעכטער! מיר דוכט זיך אז אַזאַ טענה האָב איך שוין  
אַמאָל געהערט. נו, יא, דאָסזעלביקע האָט מיר געזאָגט  
דער הינט, נאכדעם, ווי ער האָט אויף מיר אַן אַומגליק  
געבראַכט.

— זייער ריכטיק. איך בין ניט קיין גוטער און

# שע ביהמ"ד

זע אר"י — 30 —

ניט קיין שלעכטער. דער הינט האט זיך גוט געזאגט.  
דו האסט זיך שוין אין דעם איבערצייגט?

— יא.

— צי דען האסטו ניט אינוגענומען דעם הינט?  
דו האסט אים געפונען און האסט אים אינוגעשפאנט  
אין דיין שיסל און אין דיין מיל. דו האסט זיך בא-  
קאנט מיט זאלע זיינע ריכטונגען און אינושפאנט און  
האסט זיך אינגעלערנט צו בארען אים. האסטו ניט  
אמת?

— יא דאס איז ריכטיק. איך בין געווארן דער  
הערשער איבערן הינט. נאר איך שטעל זיך ניט פאר,  
זיי זאל איך זיך באצויגען. דו ביסט דאך נישט אין  
פארנליך פונקטיקער פארן הינט. און צו האסטו קען איך  
זיך פארזענדן?

— כאטש מיר, באצוינג מיר און בארען זיך מיט  
מיר! איך בין דער שטארקסטער, — האט געזאגט דער  
דאמף.

— דער ביסטו — האט זיך דער צווייטער  
הייטער געווענדעט אום דאמף — דער צווייטער מיר עפעס  
העגן זיך.

— איצט בין איך גוט און זעסט מיר. גיב

א קוק אויפן ים וועסטו מיד דארטן אויך זען.

— דארטן זע איך דין גיט.

— דו הייסט דאס נאך גיט. נאך פון אנהייב

בין איך וואסער.

— וואס?!

— דאס וואס דו הערסט. איך בין דאס ים-הא-

סער וואס איז אריינגעדרינגען אין אס דעם בארג מיט

סויזנטער אונטערערדישע וועגן. נאך דארטן אין בארג

ברענט א שטענדיקער, גיט אויסלעשנדיקער פליער.

ווען דאס וואסער פאראייניקט זיך מיטן פליער ווערט

געבילדעט א דאמף. דער דאמף קלייבט זיך אן אינע-

וויניק, אין די טיפענישן פון בארג, ביז עס קלעקט

פאר אים קיין ארט גיט. סוף פל סוף בילדעט זיך אזא

מאסע דאמף, אז ער האט שוין גיט וואו זיך אנהייב.

טאן. דאן רייסט ער אויף דעם בארג און ס'הייסט זיך

ארויס פון בארג לאזעט קאכעדיקע וואסער און הייסער

דאמף. אויב מ'מאטערט מיד אדער מ'דריקט מיד, בין

איך בכוח צו אויפרייסן אלץ. ס'איז נישט אויף דער

וועלט אזא וואנט אדער א טיר, וואס וואל מיד קענען

אפהאלטן... פארשטייסט?

דער צווייסיקער האט א שאקל געטאן מיטן

קאַפּ.

— דו האָסט באַמערקט, און יעדן טאָג גייט אַרויס פון באַרג א זייל רויך? — האָט הייטער גע-  
רעדט דער דאַמף — דאַרטן איז דאָ אַ קליינע עפע-  
נונג דורך וועלכע אַ טייל פון מיר גייט אַרויס. נאָר  
סוף פֿל סוף ווערט דער אַרויסגאַנג צו קליין... און  
דאָן רייט איך אויף אַלץ אַרום מיר. דעריבער וואָלט  
איך דיר גיט געראַטן צו באַזעצן זיך אין שכנות מיט  
אַ פֿיערשפּייענדיקן באַרג, ווייל דאַרט קענסטו קיינמאַל  
גיט זיין זיכער מיטן לעבן.

— פאַר מיר איז נאָך ווייניק, און איך וועל זיין  
זיכער, איך וויל הערשן איבער דיר. דו ביסט די גרעס-  
טע נאַטור-קראַפט, וואָס איך קאָן. און דו מוזט ווערן  
מיין באַדינער אזוי ווי דער אַקס, דער פֿערד  
און דער ווינט.

— כאַפּ מיך און באַנוץ זיך מיט מיר, אויב דו  
קענסט.

— גוט איך וועל פּראָבירן. נאָר פּריער זאָג מיר  
אין וואָס ווערסטו פּאַרוואַנדלען, און דו שווימסט אַרום  
אין דער לופט.

— איך ווער אָפּגעקילט און דאָן ווער איך

פארוואנדלט אין וואסער—אין רעגן, טוי.  
— און דאן פאלסטו אריין אין ים? און נאָכדעם  
דרינגסטו אריין אין באַרג, וואו ס'געפינט זיך דאָס  
אויפיקע פֿייער און דו ווערסט ווייטער דאָמף — אזוי  
וואַנדלסטו אומאויפהערלאַך פון איין צושטאַנד אין  
צווייטן?

— יא, אזוי איז עס.

דער דאָמף האָט זיך פּלוצלונג אַ הויב געטאָן  
אין דער לופטן און האָט זיך אָנגעהויבן צו דרייען  
איבערן חרוב געוואָרענעם אָרט, דער נאָך איז ער  
פאָרשוואַנדן געוואָרן.

דער צווייפטיקער האָט אים נאָכגעקוקט, דער-  
נאָך האָט ער געווענדט זיין בליק איבער דעם רויכער-  
דיקן באַרג.

אזוי איז ער אַפּגיקען אַ גאַנצע נאַכט. פאַר-  
טאָג האָט ער זיך אויפגעהויבן און איז אוועק.....  
דער צווייפטיקער מיט זיין פאַמיליע האָבן שוין  
געמונען אַ נייעם וואוינ-אָרט. זיי האָבן פון דאָסניי  
אויסגעבויט הייזער, צעאקערט די פּעלדער און אויס-  
געוואָרענעם בהמות. די פישער האָבן זיך אויסגעבויט  
נייע שיפלאך.

אלע, חוץ דעם צווייפטיקן האָבן שוין פאַרנעסן  
וועגן אומגליק ביי דעם פּייערשפּייענדיקן באַרג.  
נאָר דער צווייפטיקער אליין האָט נישט אויפּגעהערט  
צו קלערן. ער האָט אַבער ניט געקלערט וועגן דער  
געשעעניש גופא. די פאַרלוסט פון זיינע נאָענטע האָט  
אים ניט אַנגערירט זייער טיף, ווייל ער האָט איצט  
שוין געהאט אזויפיל קרובים און פריינד, אז ער האָט  
זיי אַלעמען אפילו ניט געקענט. זיינע רעיונות זיינען  
געווען פאַרנומען אויסשליסלאַך מיטן דאַמף.

זעענדיק, ווי דער הינט דרייט די פליגלען פון  
מיל אָדער פאַרלייכטערט די ריזע פון שיף, האָט ער  
איראַניש געשמייכלט. אים האָט זיך געדוכט, אז עס  
באוועגט זיך אלץ זייער פאַמעלאַך. חוצדעם, קענען  
די שיפן ניט גיין בעת אַ שטורים-חינט. ביי אַ שטאַרקן  
אנטקעגנדיקן הינט מוז די שיף אָפּגיין פון איר ריכ-  
טונג. און בעת אַ שטילשטאַנד בלייבט אלץ שטיין.

— זיי זיך מודה, אז דו ביסט אַ נעבאָכדיקער  
מיטהעלפער, מײַן ליבער הינט, — האָט געזאָגט דער  
צווייפטיקער. — זעסטו, דער דאַמף — דאָס איז שוין  
אן אנדער ענין!

דער צווייפטיקער האָט זיך דערמאַנט, וואָס

דער דאמף האָט אים געזאָגט, אז ער בילדעט זיך  
דורך אַ פאַראַניקונג פון וואַסער מיט פֿייער. ער האָט  
זיך פאַרטראַכט וועגן דעם ווי דער דאמף האָט מאַ-  
מענטאַל פאַרלאָשן די זון און האָט טאָג אין נאַכט  
פאַרוואַנדלט... ווי ער האָט אין אַ משך פון צוויי שעה  
געמאַכט אַ תל פון אַ בליענדיק פרוכטבאַר לאַנד. און  
אַלץ איז פאַרגעקומען מיט אזא וואונדערלאַכער שנעל-  
קייט און געוואַלדיקן כּוח. דער דאמף איז אַן קיין  
שום ספק די מעכטיקסטע נאַטור-קראַפּט!

דער צווייפּיסיקער האָט אויפּגעקראַכט באַטראַכט  
דעם קעסעלע, וואָס איז געשטאַנען אויף דער פּליטע.  
ווי נאָר דאָס וואַסער וואַרימט זיך אָן, הויבט זיך אויף  
אַ דאמף. ער האָט גענומען אַ שטיקל גלאָז און האָט  
עס געהאַלטן איבער דעם דאמף. דער דאמף האָט זיך  
טראָפּנסווייז אָפּגעזעצט אויף דער גלאָז.

— דאָס איז אמת, אז דער דאמף פאַרוואַנדלט  
זיך צוריק אין וואַסער, — האָט פאַר זיך אַ זאָג געטאָן  
דער צווייפּיסיקער.

ער האָט געזען, אז דעם קעסעלע האָט מען  
פאַרדעקט מיט אַ דעקל, כדי די וואַרימקייט זאָל זיך  
בעסער אויפהאַלטן. מ'האָט דאָס פֿייער אויפּגעבלאָזן;

אינגיכן האָט דער דעקל אָנגעהויבן צו אונטערשפּרינגען.  
— איצט איז אים געוואָרן ענג דאָרטן אינעוואַ-  
ניק, נו, פונקט, ווי זיין ברודער אין פּייערשפּייענדיקן  
באָרג.

מ'האָט אויפן דעקל אַרויפגעלינגט אַ שטיין, כדי  
צו איינהאַלטן אים. מ'האָט צוגעלינגט מער האַלץ און  
דער דאַמף האָט זיך אַלץ געריסן פון קעסל. לסוף  
האָט ער אַראָפּגעוואָרפן דעם שטיין מיטן דעקל.

— איצט קומט פאַר אַן אויסברוך פון דאַמף,  
האָט פּריילאך אויסגעשריען דער צווייפּטיקער.

ער האָט אויסגעבויט אַ שטוב מיט אַ גרויסן  
קעסל און אַן אויוועלע. אונטערן קעסל האָט ער אונ-  
טערגעהאַלטן אַ שטענדיקן פּייער, אויספּרוּבנדיק דעם  
כוח פון דאַמף און ווילנדיק זיך דערוויסן די פּראַק-  
טישע נוצן פון זיין פּאַרווענדונג.

מיט אים איז געווען אַן איינציקער געהילף,  
איינער פון זיינע אייניקלאַך, מיט וועמען ער פּלעגט  
זיך שטענדיק מיישב זיין.

אַפּט פּלעגן זיי ביידע אַפּויזן ביי דער אַרבעט  
ביז האַלבע נאַכט. די אַרבעט איז ערשטנס באַשטאַנען  
אין דעם, אז מ'האָט געמוזט צווינגען דעם דאַמף אַר-



בעטן נאָר אין אַ באַשטימטער ריכטונג. קיינער האָט  
זיי ניט געשטערט אין דער אַרבעט, ווייל אלע האָבן  
פאַרשטאַנען, אז דער צווייפטיקער טוט זייער אַ וויכ-  
טיקע אַרבעט לטובת דעם גאַנצן שבט. אַנדערע פון  
זיי האָבן געגלויבט, אז דעם צווייפטיקן וועט זיך סוף  
בל סוף איינגעבן צו באַצווינגען דעם דאַמף. דאָס רוב  
האָט אָבער געטראַכט, אז אים וועט זיך דאָס קיינמאָל  
ניט איינגעבן. זיי איז בכלל געווען עפעס מאַדנע אויפן  
האַרצן ביי דעם געדאַנק, אז דער צווייפטיקער האָט  
צו טאָן מיט די סודותפולע און מעכטיקע כוחות פון  
דער נאַטור.

אַלנספּאַל האָבן זיי שטאַרק אויסגעמיטן דעם  
צווייפטיקנס הויז, ווייל זיי האָבן אויסגעצייכנט גע-  
וואוסט, אז ס'שטייט אים פאַר אַ סכנה. די מענטשן, וואָס  
האָבן איבערגעלעבט די געשעעניש ביים קאַנוספאַרמיקן  
באַרג זיינען שוין לאַנג געווען אויף דער אמתער וועלט.  
נאָר זייערע אוראייניקלאַך האָבן שוין געוואוסט וועגן  
דעם אומגליק, וואָס איז אמאָל געשען צוליב דעם  
דאַמף. אָבער דער צווייפטיקער האָט ניט געטראַכט  
זעגן זיי און זייערע מיינונגען.  
פון צייט צו צייט פלעגן צו אים קומען די

עלטסטע פון שבת מיט באריכטן וועגן אלע וויכטיקע  
—אומעטיקע אדער פריילאכע—ענינים פון זייער שבת-  
לעבן. ער פלעגט צעשטרייט אויסהערן זייערע באריכטן,  
שאקלען מיטן קאפ און פלעגט בעטן ביי זיי, אז זיי  
זאלן אים לאזן צורו און גיט שטערן אים אין דער  
ארבעט.

ס'פלעגט טרעפן, אז צו אים פלעגט קומען א  
יונגער בחור, א שיינענדיקער פון שימחה, וואס אים  
האט זיך איינגעגעבן צו מאכן א גייע אנטדעקונג.  
נאר דער צווייפטיקער פלעגט אים קוים אויס-  
הערן. ער האט געוואוסט, אז זיינע אייגענע רעיונות און  
אנטדעקונגען זיינען א סך וויכטיקער און ברייטער און  
האט מיט ברענענדיקער אומגעוולד געווארט אויף דעם  
מאמענט, ווען זיינע טרוימען וועלן פארווירקלאכט ווערן.  
ער האט געמאכט גייע קעסלען פון פארשיידענע  
פארמען און גרעסערע ווי פריער. די גייע קעסלען  
האבן געקאנט אריינגעמען אין זיך א סך מער וואסער  
און ממילא אויך מער דאמף.

זיינע קינדער האט ער געהייסן אויסגראבן פון  
די בערג שטיינקוילן כדי אונטערהאלטן דאס פייער,  
זייל ער האט באמערקט, אז שטיינקוילן גיט מער היץ

אין פארוואנדלס גיכער אין דאמף. ער האט לאנג גע-  
ארבעט און האט געהאפט אז ער קומט שוין נאָענטער  
צום ציל.

אין איין שוועם טאג האט דער קעסל געפלאצט.  
דער צווייפטיקער איז פארוואונדעט געווארן און זיין  
געהילף איז געטויט געווארן אויפן אָרט.

אלע זיינען זיך אויפגעלאָפן, האָבן געזויגט.  
נאָר דער צווייפטיקער האט אָפגעזוישט דאָס  
בלוט פון זיין שטערן און האט לאנג און דורכדרינגן-  
דיק באטראכט דעם אויפגעריסענעם קעסל. דערנאָך  
האט ער זיך ארוםגעקוקט, האט באמערקט דעם טויטן  
קערפער.

— אומגליקלאכער! — האט ער אויסגעשריען  
— ער האט אזוי שטארק געוואָלט דערלעבן זען די  
גרויסע אנטדעקונג. נאָר, צום גרויס באדויערן, האט  
זיך דאָס אים ניט איינגעגעבן. ער איז אָבער גע-  
שטארבן מיט א העלדן-טויט, ווייל ביז דער לעצטער  
מינוט האט ער געארבעט פאר דאָס גליק פון זיינע  
ברידער. זייט אים מקבר און שטעלט אויף זיין קבר  
א פנבודיקן דיינקמאל.

מ'האט אויפגעהויבן דעם קערפער און געוואָלט

אים אוועקטראָגן, נאָר דער צווייפטיקער האָט זיי  
אָפּגעהאַלטן, זאָגנדיק:

— וואָרט אַ רגע... איך דאַרף אַ געהילף אָג-  
שטאַט דעם פאַרשטאַרבענעם. אפשר וויל עמיצער פון  
איך פאַרבלייבן בני מיר? פאַר איך איז קלאָר וואָס  
פאַר אַ שוועריקייטן עס שטייען איך פאַר... מיגלאַך,  
אַז דער טויט וועט איבערהאַקן די לאַנג דערוואַרטע  
האַפענונגען, דאָס אַפלאַכן מצד נאַרישע מענטשן...  
ס'האַבן זיך אָפּגערופן זיבן. אמת, זיי האָבן זיך  
זייער געשראַקן, אָבער ס'האַט זיי צוגעצויגן די סודות-  
דיקייט און די געפערלאַכקייט פון דעם ענין; הוצדעם  
איז צו יענער צייט שוין געווען פאַררעכנט פאַר אַ  
גרויסן פּבוד צו זיין דעם צווייפטיקנס געהילף.  
ער האָט אויסגעקליבן איינעם פון די זיבן, האָט  
אים גענומען צו זיך אין שטוב און האָט אים אויסגע-  
זאָגט אלע סודות.

\* \* \*

\*

ס'זיינען אוועק אַ סך יאָרן. איינמאָל האָבן די

מענטשן דערזען דעם צווייפטיקן שטיינדיק געבן זיין  
שטוב. ער האט געמאכט מיט די הענט און גערופן  
אלעמען צו זיך. פון אלע זייטן האבן זיך מענטשן צו  
אים צוגעפלאפן.

— איך האב געפונען! איך האב זיך דערוואוסט!  
ער האט אינגעלאדן צו זיך די עלטסטע און  
האט זיי געוויזן א גרויסן ציילנדערפארמיקן קעסל,  
וואס ער האט אליין געמאכט. דער ציילנדער איז גע-  
ווען א פוסטער. אין אויבערשטן דעק איז געווען א  
לעכל, וואס האט פאראייניקט דעם קעסל מיט נאך  
איינעם. אין דעם ערשטן קעסל איז געווען אן אייזער-  
געקאלבע, וואס האט זיך געקענט דרייען אהין און  
צוריק. אונטערן ציילנדער איז געווען א גרויסער גע-  
ווינלאכער קעסל מיט וואסער, וואס איז געשטאנען  
אויף א פליטע.

מ'האט אונטערגעלייגט פייער. דאס וואסער איז  
פארוואנדלט געווארן אין דאמף. דער דאמף האט זיך  
א לאז געטאן אין ציילנדער און האט אויפגעהויבן די  
אייזערנע קאלבע. דורך דער לעכל איז דער דאמף  
אריינגעדרינגען אין צווייטן ציילנדער, וואו ער איז  
אפגעקילט געווארן און איז פארוואנדלט געווארן צוריק

אין וואסער. עס איז אראפגערוגען צוריק אין אונ-  
טערשטן קעסל און מיט דער קראפט פון דאמף האט  
זיך די אייזערנע קאלבע ווידער אויפגעהויבן און אזוי  
ווייטער אן א סוף.

— קוקט זיך איין, — האט געזאגט דער צוויי-  
פיסיקער און זיינע אויגן האבן געלויכטן מיט שטאלץ  
און גליק — זעט, איך האב געפאנגען דעם דאמף און  
האב אים פארשלאסן אין צילינדער. ער דערפילט אלץ,  
וואס איך באפעל אים. ווי איר זעט, האב איך שוין  
אויך דעם דאמף באצוואונגען, ער איז געווארן מיניער  
א באדינער, ווי דער פערד און דער אָקס.

— יא, אָבער מיר קענען בשום אופן ניט פאר-  
שטיין, צו וואָס טויג דיר אזא דינער! כ'לעבן, גיט  
פדאי געווען אַפצוזיצן אזוי פיל יאָרן איינזאם ווי א  
פרוש.

— גייט איך געזונטערהייט, — האט געזאגט  
דער צווייפיסיקער — און קומט אין א יאָר ארום; דאן  
וועט איר שוין זען צו וואָס איך קען באנוצן מיין  
נייעם דינער. איך פארזיכער איין, אז אָט דער בא-  
דינער, וועט זיין ביכולת צו אומבייטן דעם אויסזען  
פון דער וועלט.

ער איז געגאנגען אהיים און האָט פארמאכט  
זיין צימער. פיל מיט האָפענונגען האָט ער געקוקט אויף  
זיין נייער מאשין.

— אהא, מײן ליבער דאמף, — האָט ער גע-  
זאָגט, — ביסט פאָרט אַרײַנגעפאלן צו מיר! אויב איך  
ווייל, מוזטו בלייבן אין צילינדער און ווארטן אויף  
מיניע פאָראַרדענונגען. איך קען מאכן א גרויסן אָדער  
אַ קליינעם צילינדער, די קאַלבע אַ גרינגע אָדער אַ  
שווערע. דו מוזט אים בריינגען אין באַוועגונג.

— איצט רופסטו מיך שוין גוטער, — האָט זיך  
אַפגערופן דער דאמף — מיר דוכט, אַז בשעת איך  
האַב אויפגעריסן דעם קאַנוספאָרמיקן באַרג, האָסטו  
עפּעס אַנדערש גערעדט. איך האָב דיר שוין געזאָגט,  
אַז איך בין ניט קיין גוטער און ניט קיין שלעכטער.  
דו האָסט מיך געפאַנגען, איז גוט. אויב דו קענסט זיך  
מיט מיר באַנוצן, באַנוץ זיך מיט מיר.

דער צווייפטיקער האָט געלאַכט און האָט זיך  
געריבן די הענט מיט גרויס צופרידנהייט.

— באמת, צו וואָס קען איך דיך פאַרווענדן?  
אינשפאַגען דיך אַין וואָגן אַנשטאַט אַ פּערד? מיר  
דוכט, אַז דו וואָלסט געלאָפן אַ שוין ביסל גיכער.

ווילסט אפשר טרייבן שיפן? איך מײן, אז דו וואָלסט  
געקענט לױפן אויך אנטקעגן ווינט. ווי איז, ווען  
מ'הױסט דיר, א שטייגער, דרױען א מיל-שטיין? אָט  
זעסטו, ס'זעט זיך פאַראױס פאַר דיר א שײן ביסל  
אַרבעט!

ער האָט פאַרלאָשן דאָס פּײַער. ער האָט אומ-  
אױפהערלאָך געאַרבעט איבער דער פאַרפּילקומנג פון  
זײן מאַשין. צו דער קאַלבע האָט צוגעמאַכט אַ העבעל,  
צו אים האָט ער צוגעמאַכט נאָך אײנעם, וועלכער  
האָט זיך צוגעפּעסטיקט צו דעם אַקס פון די רעדער.  
ער האָט געמאַכט אַ וואָג, אויף אים ארױפגעשטעלט  
די דאַמף-מאַשין און האָט פאַראײניקט דעם העבעל  
מיט די רעדער. מ'האָט אױפגעלייגט פּײַער. דורך אַ  
באַזונדער צוגעמאַכטער רורע איז דער דאַמף צוגע-  
גאַנגען צו די רעדער. מיט דעם פּוח פון דאַמף האָבן  
זיך די רעדער באַוועגט און דער וואָגן האָט זיך גע-  
רוקט פאַראױס. פון אלע זײטן זײנען זיך צונױפגעלאָפן  
מענטשן און האָבן מיט פאַרוואַנדערונג באַטראַכט דעם  
משונהדיקן וואָגן. אַ סך פון זײ האָבן זיך דערשראַקן  
און זײנען שרײַענדיק אױעקגעלאָפן פון דער געפער-  
לאַכער חיה. נאָר אײנציקע האָבן פאַרשטאַנען די גרױסע



וויכטיקייט פון דער ערפינדונג.

— פאָטער, — האָט צו אים איינגער פון די זקנים געזאָגט — דו טאַרסט נישט פאַרן אויף דעם וואָגן, כ'האַב מורא, אַז דו וועסט האָבן אַ שלעכטן סוף. געדיינק, וואָס איז געוואָרן מיט דיין געהילף. — יא, איך געדיונק. זיין טויט האָט מיך טאַקע אויסגעלערנט אַנצונעמען פאַרזיכטיקייט-מיטלען. קומט, איך וועל איך ווייזן.

און ער האָט זיי דערקלערט, אַז וואָס מער דאַמף דער קעסל האָט אין זיך געקענט ארייננעמען, אַלץ גרינגער הויבט זיך אויף די קאַלבע און זי לאָזט זיך אראָפּ, און ממילא דרייען זיך שוין גיכער די רעדער און ס'באַוועגט זיך דער וואָגן. וואָס שטאַרקער דער קעסל און דער ציילנדער איז, אַלץ מער דאַמף קען ער אין זיך איינהאַלטן, אַלץ קלענער איז די ספּנה פאַר אַן אויפרייס. אויף איין זייט פון קעסל, איז גע- מאַכט געוואָרן אַ לעכל, וואָס איז געווען צוגעדעקט מיט אַ קלאַפּ-דעקל. דער קלאַפּ-דעקל איז געווען פון אַ באַשטימטער שווערקייט, פּדי דער דאַמף זאָל אים נישט קענען אויפהויבן, ווען אין ציילנדער איז דאָ אַזוי- פיל דאַמף, וויפיל עס איז נויטיק. ווי נאָר אין ציילנדער

קלייבט זיך אָן צופיל דאַמף, דאָן ווערט דער קלאַפּ-  
דעקל אויפגעהויבן און דער איבעריקער דאַמף גייט  
אַרויס, אזוי אז ס'איז שוין ניטא וואָס צו רעדן וועגן  
אַן אויפרייס.

— איך גיב אייך די דאַמף-מאַשין. קוקט זיך  
אויפּמערקזאַם צו, ווי מ'דאַרף זיך מיט איר באַגניין.  
זאָלן קומען די שמידן מיט זייערע אינסטרומענטן און  
זאָלן זיי פראַבירן צו פאַרפולקומען די איינריכטונג פון  
דער מאַשין.

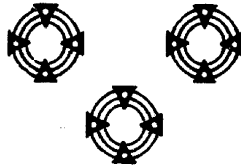
אויז ער איז אוועק.

די קליגסטע מענטשן האָבן זיך גענומען אַרבעטן  
איבער דער מאַשין און איר צו פאַרפולקומען.

איבער דער ערד האָבן זיי אויסגעלייגט אייזער-  
נע רעלסן, איבער וועלכע דער לאַקאָמאָטיוו איז גע-  
לאָפן מיט אַ געוואַלדיקער שנעלקייט און האָט נאָך זיך  
געשלעפּט אַ סך שווער אָנגעלאָדענע וואַגאַנעס.

אין אַ משך פון אַ פאַר טעג האָט מען געמאַכט  
אַזעלכע נסיעות, וואָס וואָלטן פריער געדויערט גאַנצע  
וואָכן אָדער חדשים. די פראַדוקטן פון איין לאַנד האָט  
מען אזוי ארום לייכט און שנעל געקענט איבערפירן  
אין עק וועלט.

די דאמף מאשין האָט מען אוועקגעשטעלט אויף  
דער שיף, כדי זי זאל באוועגן די רעדער. די שיף  
איז געגאנגען מיטן ווינט און קעגן ווינט. מ'האָט אויך  
די מאשין פארווענדט צום דרעסן און מאַלן תבואות  
און... ס'איז גיט מיגלאַך אויסצורעכענען צו וועלכע  
ארבעט מ'האָט זי נאָך פארווענדט.  
די דאמף-מאשין האָט אומגעביטן דעם אויסזען  
פון דער וועלט, ווי דער צווייפטיקער האָט פאראויס-  
געזען.



# תורה

## בית המדרש

1. כבודי יעלה עליי אלהים
2. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
3. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
4. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
5. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
6. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
7. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
8. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
9. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
10. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
11. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
12. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
13. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
14. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
15. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
16. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
17. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
18. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
19. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם
20. ויהי ערב ויהי בקרם ויהי חם ויהי קרם



